

Innst. 147 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:6 L (2012–2013)

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om endring i offentliglova for å styrke offentlighetsprinsippet i forvaltningen

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden fremmet 5. oktober 2012 følgende forslag:

«Vedtak til lov

om endring i lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)

I

I lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) gjøres følgende endring:

§ 3 annet ledd skal lyde:

Med mindre eit saksdokument, journalar og liknande inneheld opplysningar som er forbode å gje innsyn i, har eit organ ikkje høve til å klassifisera eit dokument eller ei opplysning som unntatt frå innsyn før dei har motteke eit innsynskrav.

II

Denne lov trer i kraft straks.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Tore Hagebakken, Sigvald Oppebøen Hansen, Anna Ljunggren og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Ulf Leirstein, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Elizabeth Skogrand, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, mener offentlighet fra forvaltningen er svært avgjørende i et åpent og demokratisk samfunn, hvor borgernes mulighet til å sette seg inn i forvaltningens vedtak og praksis er viktig, slik at landets innbyggere lett kan orientere seg om sine rettigheter og kontrollere om forvaltningen behandler like saker likt og om det skjer forskjellsbehandling i utøvelsen av forvaltningens praksis.

Komiteen mener det er avgjørende at forvaltningen praktiserer såkalt meroffentlighet ved at dokumenter kun i særskilte tilfeller holdes unntatt offentlighet. En utstrakt bruk av offentlighet vil gjøre det enklere for borgerne raskt å kunne sette seg inn i aktuelle dokumenter, og det vil også lette pressens mulighet til å gjennomføre kontroll med forvaltningens praksis. Dette vil også kunne lette forvaltningens arbeid ved at eksterne, med dagens teknologiske hverdag, selv kan finne frem til relevante dokumenter og forvaltningspraksis uten å ta kontakt med forvaltningen for å finne frem til de aktuelle dokumenter.

Komiteen mener også det er avgjørende at forvaltningen praktiserer såkalt meroffentlighet lojalt i samsvar med Stortingets forutsetninger. Med meroffentlighet menes at det gis innsyn selv om forvaltningen har adgang til å unnta dokumentet fra offentlig-

het. I Innst.O. nr. 41 (2005–2006) fra justiskomiteen om den nye offentlighetsloven side 11 er det understreket at «det er meget viktig at meroffentlighet alltid blir vurdert og at det selv om det er adgang til å gjøre unntak likevel gis innsyn i tilfeller der det ikke er et reelt og saklig behov for å nekte innsyn». Komiteen vil vise til at formålet med offentlighet i norsk forvaltning er å legge til rette for at offentlig virksomhet er åpen og gjennomskiktig for slik å styrke informasjons- og ytringsfriheten, den demokratiske deltakelsen, rettsikkerheten for den enkelte, tilliten til det offentlige og kontrollen fra allmennheten, slik som beskrevet i offentlighetslovens formålsparagraf.

Komiteen viser til at forslagsstillerne legger vekt på disse prinsipper i sitt forslag og fremholder videre at vi har få krav om såkalt «aktiv offentlighet», dvs. at forvaltningen av eget tiltak plikter å legge ut offentlige dokumenter på nett. Forslagsstillerne påpeker at enkelte kommuner utviser god forvaltningsskikk ved å praktisere aktiv offentlighet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er av den oppfatning at lovgiver ved vedtakelsen av offentlighetsloven har lagt til grunn et meroffentlighetsprinsipp som innebærer at det kun er i særskilte tilfeller at dokumenter skal unntas offentlighet og da hovedsakelig der hvor det er bestemt ved lov. I øvrige tilfeller er det disse medlemmers mening at offentlighet skal praktiseres.

Disse medlemmer viser til at forslagsstillerne legger vekt på disse prinsipper i sitt forslag og er videre av den oppfatning at forvaltningen i hovedsak forvalter prinsippene etter forvaltningsloven godt og at aktiv offentlighet i hovedsak forvaltes av mange kommuner. Videre hevder forslagsstillerne at flere dokumenter enn det er grunnlag for, blir unntatt offentlighet, at i mange tilfeller blir dokumenter unntatt offentlighet for «sikkerhets skyld» og at offentlighet blir vurdert først etter at en innsynsbegjæring er innkommet.

Disse medlemmer slutter seg til forslagsstillerne vurdering av hvordan offentlighetsloven blir praktisert og mener at man i de senere årene har sett en uheldig utvikling mot at flere dokumenter enn tidligere blir unntatt offentlighet. Dette er også inntrykket etter de henvendelser som medlemmer av disse medlemmer får fra borgere som har blitt nektet innsyn i offentlige dokumenter. Disse medlemmer mener at en slik utvikling er svært uheldig og kun fører til mistanke mot forvaltningen om at man forsøker å holde informasjon skjult. Disse medlemmer er av den oppfatning at det i mange tilfeller også skjer feilgradering av dokumenter, noe som kan ha grunnlag i at opplæringen av tjenestemenn ikke

har vært god nok. Forslagsstillerne foreslår, for i fremtiden å sikre at offentlighetsloven praktiseres etter intensjonene, at lovens hovedregel strammes inn noe for å hindre en praksis som er i strid med Stortingets intensjoner. Disse medlemmer er enige i dette og mener at en innstramming av lovens hovedregel vil gi forvaltningen et bedre regelverk å forholde seg til.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Vedtak til lov

om endring i lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)

I

I lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) gjøres følgende endring:

§ 3 annet ledd skal lyde:

Med mindre eit saksdokument, journalar og liknande inneheld opplysningar som er forbode å gje innsyn i, har eit organ ikkje høve til å klassifisera eit dokument eller ei opplysning som unntatt frå innsyn før dei har motteke eit innsynskrav.

II

Denne lov trer i kraft straks.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Vedtak til lov

om endring i lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)

I

I lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) gjøres følgende endring:

§ 3 annet ledd skal lyde:

Med mindre eit saksdokument, journalar og liknande inneheld opplysningar som er forbode å gje innsyn i, har eit organ ikkje høve til å klassifisera eit dokument eller ei opplysning som unntatt frå innsyn før dei har motteke eit innsynskrav.

II

Denne lov trer i kraft straks.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:6 L (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om endring i offentleglova for å styrke offentlighetsprinsippet i forvaltningen – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 11. desember 2012

Per Sandberg

leder

Hans Frode Kielland Asmyhr

ordfører

